

Список використаних джерел

1. Васілін Є. М. Доведення банку до неплатоспроможності: соціальна обумовленість криміналізації, аналіз складу злочину: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2018. 16 с.
2. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Кримінально-правова заборона щодо доведення банку до неплатоспроможності: сумнівна законодавча новела. Право і громадянське суспільство. 2015. №1. С. 71–115.
3. Статистична інформація Генеральної прокуратури України / Офіс Генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua>.

Іванчук Наталія Віталіївна,

старший науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ВЗАЄМНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСОБИ Й ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Прийняття низки законів, змін і доповнень до Конституції України створили умови для розгортання політичної реформи, переходу Української держави із президентсько-парламентської до парламентсько-президентської. Впровадження політичної реформи в життя по-новому ставить питання про відповідальність Верховної Ради України за власну діяльність, за діяльність сформованого нею уряду, про відповідальність за результати його діяльності.

Дослідження демократичного інституту взаємної відповідальності особи і держави в контексті відповідальності державних органів і посадових осіб має здійснюватися не тільки в юридичному, а й політичному аспектах, тому що тісно пов'язане із питанням ролі держави в розвитку суспільства, забезпеченням та охороною прав і свобод людини і громадянина, дотриманням законності державним апаратом.

Останнім часом з'явилися нові, особливо небезпечні форми корупційних діянь (що не караються кримінально), пов'язаних із діяльністю посадових осіб, державних службовців та депутатів усіх рівнів у комерційних структурах для одержання особистого чи корпоративного прибутку; використання службового становища для «перекачування» державних коштів та матеріальних цінностей у комерційні структури і переведення грошей в готівку; надання пільг для своєї корпоративної групи (політичної, національної, кланової, релігійної та ін.) з відтягненням державних ресурсів; використання службового становища і впливу на засоби масової інформації для здобуття особистої чи корпоративної вигоди; лобювання при прийнятті нормативних актів в інтересах заінтересованих угруповань; не переслідуване в кримінальному порядку

зловживання службовим становищем у процесі приватизації, орендування, ліцензування, квотування тощо.

У контексті взаємної відповідальності особи і держави гостро постає питання про «індемнітет». У законодавстві України цей термін не зустрічається. Фактично термін «індемнітет» означає звільнення від відповідальності, або ж відшкодування збитків, заподіяних тим чи іншим учасником процесу взаємодії, зокрема, про зняття відповідальності за зловживання владою – амністію.

Амністія в нашій країні може бути проголошена лише законом, який має прийняти Верховна Рада України. Президент України, уряд чи окремі народні депутати мають право виступити із законодавчою ініціативою, оформленою у вигляді законопроекту.

Крім того, інститут виборів, що пронизаний безвідповідальністю, політичною корупцією, вкрай негативно впливає на авторитет держави у всьому світі, на довіру населення до влади, Президента України, органів державної влади, посадових осіб тощо. Під впливом маніпулятивних прийомів засобів масової інформації громадяни втрачають віру в себе, у свої можливості активно впливати на суспільні процеси, піддаються фальшивій пропаганді, і «продають» свій голос політичним шахраям.

Але партії, що намагаються «купити» голоси виборців, їх лояльність, не є демократичними партіями в цивілізованому розумінні цього слова, це – злочинні партії. Вони фактично виражають не волю народу, а тільки інтереси окремих шахраїв від політики.

Цей вид злочину називається політичною корупцією, що має руйнівний вплив на суспільну психологію, правосвідомість громадян загалом, підриває довіру до влади, заважає реальній консолідації суспільства. Зростання рівня політичної корупції – це небезпечне явище для долі держави: люди, що повірили в демократію, спостерігають, як незаконно, обманним шляхом окремі недостойні люди з кримінальним не тільки минулим, а й сучасним, ідуть у політику.

Не викликає сумніву, що демократична, соціальна, правова держава зобов'язана припинити поширення та розростання політичної корупції. Одним із ефективних засобів боротьби з політичною корупцією має стати відповідальність всіх учасників корупційних справ перед органами правосуддя.

Заходи щодо протидії негативному впливу політичної корупції передбачають: 1) вдосконалення законодавства про вибори, корегування тих норм, які не виправдали себе на практиці; 2) вдосконалення правозастосовної діяльності, судової практики для справедливого розв'язання виборчих скарг, підвищення правової культури всіх учасників виборчого процесу.

Сьогодні Україна є парламентсько-президентською республікою, тому актуалізується проблема вдосконалення виборчої системи, реформування всього виборчого законодавства України. Теоретично найменш корумпованою і залежною від різних політичних технологій та

маніпуляцій є пропорційна система, що спрямована на підвищення ролі відповідальності окремих партій перед власним народом.

Крім того, необхідно розробити ефективні міри відповідальності за негативний характер використання влади, її бездієвість, зловживання владою. У зв'язку з цим виникла необхідність прийняти Закон України «Про відповідальність вищих посадових осіб держави» і проаналізувати ефективність його дії за певний відрізок часу, створити нові й вдосконалити існуючі механізми контролю за діяльністю владних структур, вдосконалення державного і громадського контролю за діяльністю державного апарату, його службовців.

Іващенко Віта Олександрівна,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРИМУШУВАННЯ ДО ШЛЮБУ: АНАЛІЗ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Однією з новел кримінального законодавства України є встановлення відповідальності за примушування до шлюбу. Так, Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 р. [1] Кримінальний кодекс України (далі – КК) доповнено ст. 151-2 КК «Примушування до шлюбу» [2]. Зазначені зміни, що були внесені у кримінальне законодавство, викликали жваву дискусію серед науковців та практичних працівників, які звертають увагу на недоліки положень зазначеного закону, в тому числі заперечують криміналізацію примушування до шлюбу.

Проведемо аналіз кримінального правопорушення примушування до шлюбу.

Стаття 151-2 КК поміщена до Розділу III Особливої частини КК «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи». Відповідальність передбачена за примушування до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу у співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або до спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає.

Звернемо увагу, що встановлення кримінальної відповідальності примушування до шлюбу обумовлено виконанням Україною положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська